

INTERVIEW. CM-voorzitter Luc Van Gorp pleit voor imperfectie en leven op mensenmaat: “We zijn slaaf van onze systemen geworden en zie waar het ons heeft gebracht”

LUC VAN GORP
MENSEN
MAAT
EEN PLEIDOOI
VOOR
IMPERFECTIE

PELCKMANS

“Niet alles moet elke dag beter, sneller en harder. We moeten andere wegen durven inslaan.” Luc Van Gorp (55), voorzitter van CM, pleit in zijn nieuwe boek ‘Mensenmaat’ voor imperfectie. “Onze levensverwachting breekt alle records en onze geneeskunde scheert nooit geziene toppen. En toch telt ons land 460.000 langdurig zieken. Hoe kan dat?”

“Een samenleving die zich gedroeg alsof niets haar nog kon raken, is pijnlijk wakker geschud.” Luc Van Gorp, voorzitter van het CM Gezondheidsfonds, heeft het over corona, maar eigenlijk waren de eerste woorden van zijn boek al geschreven nog voor er ook maar sprake was van een Chinees virus. In ‘Mensenmaat. Een pleidooi voor imperfectie’ legt hij een pijnlijke vinger op de wonde: we zijn de slaaf van onze systemen geworden. Elke dag moet beter zijn dan de vorige. Het rapport van onze kinderen moet beter, onze levensduur langer, onze gezondheidszorg perfecter. “En zie waar het ons heeft gebracht”, bedenkt Van Gorp zich. Een pleidooi voor

imperfectie dus.

Wanneer begon het u te dagen, dat onze samenleving niet comfortabel meer voelde?

Luc Van Gorp: "Ik heb altijd het gevoel gehad dat mensen buiten de werkelijkheid willen gaan staan om die te begrijpen. Terwijl ik net vind dat je met de voeten in de modder veel dichterbij de mens komt. Helemààl begon het me te dagen toen ik voor CM ging werken. Die statistieken... Ons land telt 460.000 langdurig zieken. Dat zijn mensen die al meer dan een jaar thuis zitten. Gigantisch. Hoe kan dat? We leven toch in een welvarend land? Onze levensverwachting breekt alle records. De medische wetenschap scheert nooit geziene toppen. En tóch slagen we er niet in om mensen gelukkig te maken."

Heeft u het antwoord?

"Omdat we de slaaf zijn geworden van onze systemen. Van onze gezondheidssystemen, onderwijssystemen, kerkelijke systemen... 'Oh, dit jaar is onze gemiddelde levensverwachting 85- ik zeg zomaar iets. En vorig jaar was dat nog 84. We zijn goed bezig.' Waar komt die obsessie toch vandaan? Elke dag moet beter zijn dan de vorige. Laten we loskomen van dat lineaire denken. Van altijd maar presteren en beter doen. Ik heb lang gedacht dat geneeskunde en zorg zowat hetzelfde waren, terwijl het twee compleet andere dingen zijn. Geneeskunde heeft als doel iets wat kapot is te repareren en klaar. Een zorgkundige gaat élke dag iemand wassen, iemand helpen. Circulair- elke dag opnieuw- in plaats van lineair en altijd maar beter. Als we nu eens zo in het leven zouden staan, dan zouden we toch veel meer rust vinden?"

Wilt u dan zeggen dat we minder in de geneeskunde moeten investeren?

"Zeker niet, maar het kan wel anders. Ik keek onlangs naar het televisieprogramma 'Don't worry be happy' en zag het verhaal van Els, de mama van de 'Davidsons', die terminaal ziek was. Steeds weer opnieuw kwamen dokters met nieuwe behandelingen aandragen. Zullen we dat eens proberen? En misschien lukt het hier nog wel mee? Maar is dat nu de weg die we moeten in slaan? Toen James Cooke in zijn programma 'Leef!' met mensen praatte die aan het sterven waren, kreeg hij zò vaak te horen dat ze nooit eerder zo gelukkig waren. Is dat niet de essentie? Op die momenten moet je niet alweer met een nieuwe medische ingreep, maar met een stoel komen. Blijkbaar is dat moeilijk, iets op mensenmaat doen."

'Mensenmaat' is geen wollig zelfhulpboek, zeg je. Wat is het dan wel?

"Het is een kritische analyse van de manier waarop wij de samenleving organiseren. Een boek om mensen aan het denken te zetten over een nieuwe maatschappijvorm. De gezondheidszorg, bijvoorbeeld, hebben we altijd betaald via mensen die iets doen. Een dokter verdient iets omdat jij ziek bent, maar eigenlijk moeten we in de fase daarvoor investeren. Voorkomen dat je ziek wordt. Maar net dat stukje wordt niet betaald, dat moet je zelf doen. De helft van de volwassenen

bevolking heeft overgewicht. We betalen consultaties terug voor mensen met diabetes, hartproblemen, enzovoort. Allemaal geldt dat we eigenlijk in gezonde voeding moeten investeren.”

U schrijft in uw boek dat de mens niet is veranderd, maar dat het de wereld daarrond is die de lat steeds hoger legt. Maar ook die wereld is tenslotte opgezet door mensen, toch?

“Is de mens verantwoordelijk voor die systemen? Uiteraard. Elk systeem is ook goedbedoeld. De kerk was goedbedoeld, tot ze daar een ongelofelijke organisatie van hiërarchie hebben op gestoken. Het onderwijs was goedbedoeld, tot er vaste benoemingen en vanalles en nog wat kwamen. Gezondheidszorg ook, tot we kathedralen van ziekenhuizen zijn gaan bouwen. Ik denk dat het tijd is om die modellen af te breken en terug te gaan naar de fundamenten. De mens is in wezen niet veranderd. Die wil- of die nu 8, 30 of de levensverwachting van 85 bereikt heeft graag gezien worden. Dat klinkt zoetig, maar dat is zo. Organiseer ouderenzorg niet in complexe gebouwen, maar integreer hen in huizen in de buurt. Bouw detentiehuisen in de straat om gevangenen te reïntegreren. Vaccinatie, nog zoiets: doe dat niet enkel vanuit een groot communicatieplan, maar laat straathoekwerkers naar de mensen zelf stappen.”

Heeft deze coronacrisis niet een en ander onder een vergrootglas gezet?

“Ik merk dat we op een punt gekomen zijn dat niet iedereen er zomaar nog in mee stapt. Mensen gaven hun leven een nieuwe wending. Cafébazen die in de zorg gaan werken, ik zeg maar iets. We zijn ook meer van kleine dingen gaan genieten. Ik bijvoorbeeld, heb leren wandelen tijdens de lockdown en dat heeft echt iets teweeg gebracht. Reizen moest elk jaar verder en exotischer, maar dat is eigenlijk niet per se leuker. Of deze week nog, ging ik als vrijwilliger bij de Minder Mobielen Centrale meewerken. Een van de mensen die ik rond bracht vertelde me dat ie ook de bus kon nemen, maar dat ie nu tenminste een babbel had. Je maakt die mensen hun dag, maar zij maken ook de mijne. Zo'n dingen dragen bij tot mijn persoonlijk geluk, oprecht. Ik denk dat we het geluk veel dichterbij onszelf moeten plaatsen.”

Zullen we niet snel in oude gewoonten hervallen, eens de terrassen terug open gaan en het normale leven stilaan terugkeert?

“De kans is groot ja, dat de grote systemen het terug zullen overnemen. Maar ik blijf geloven dat we ook opportuniteiten hebben gezien en dat we een soort strijd tussen die twee werelden zullen krijgen.”

Bent u optimistisch?

“Ja (resoluut). Zolang we maar stoppen met perfect te willen zijn.”